

Vigyázz, hová lépsz! – Tremors – Ahová lépek, szörny terem

Egyik kedvenc szörnyes filmem tavaly lett 30 éves. Ez bizony nem kevés idő, ám ez az alkotás nagyon szépen túlélte az idő próbáját. Nagyszerűsége és egyben népszerűsége talán pont a történetének banális egyszerűségében rejlik. A készítőik (Brent Maddock és S. S. Wilson) azt nyilatkozták, hogy lényegében a láva padló (lava floor) nevű gyerekjáték volt az inspirációjuk alapja, amelynek az a lényege, hogy nem szabad a padlót érinteni, ha valaki elkiáltja, hogy: láva padló!

A film vizuális effektusai mindmáig megállják a helyüket. Ez, mondjuk, nem is csoda, mivel olyan szakértők dolgoztak rajta, mint Tom Woodruff Jr. és Alec Gillis. Ők ketten dolgoztak több *Alien* és *Predator* filmen, vagy akár a *Csillagközi Inváziót* is megemlíthetnénk közös projektjeik közt.

Kevesen tudják, hogy a *Tremors – Ahová lépek, szörny terem* franchise-t viszonylag szép számú folytatást megélt, de az idősebb nézők talán még emlékeznek arra is, hogy futott egy 13 részt megélt sorozat is. Az egész estés filmek „sorozata” jelenleg hét alkotást számlál, melyek közül az utolsó három a hazai nézők számára már kevésbé ismert. Ennek az lehet az oka, hogy ezek közül csupán egyet szinkronizáltak.

Az első film Val (Kevin Bacon) és Earl (Fred Ward) története. Talán úgy lehetne ezeket a karaktereket legegyszerűbben jellemezni, hogy a két vidéki, nagydumás „mindenes”, akik próbálnának lelépni Perfection-ből (a film helyszínéül szolgáló elmaradott kis településről), azonban mindig adódik valami, ami ezt megakadályozza. Nem tipikus hősök ők, ám elég fifikásak és találékonyak ahhoz, hogy ezt a szerepet a maguk egyszerű, kissé tahó stílusukkal mégis betölthessék. A későbbiek során a franchise-ban fokozatosan vette át a főszerepet a sorozat fegyvermániása és szörnyvadásza, vagy inkább, hogy a karaktert idézzem, „túlélője”: Burt Gummer (Michael Gross). Érdekesség, hogy Bacon karrierje mélypontjának látta a filmet, és csak a pénz miatt vállalta el, ám később bevallotta, hogy szeretne visszatérni a franchise-hoz. Pár évvel ezelőtt készítették is egy pilot epizódot az ő szereplésével, ám a stúdió 2018-ban végül nem hagyta jóvá annak „kibontását”. Bár a rajongók csalódhattak emiatt, nem maradtak üres kézzel, ugyanis a Universal Stúdió ugyanebben az évben adta ki a *Tremors: A Cold Day in Hell*-t, két évvel később (2020-ban) pedig, a harmincadik évfordulóra elkészült a *Tremors: Shrieker Island* is. Idén a Burt Gummert megformáló színész pedig azt nyilatkozta, hogy van rá esély, hogy elkészülhet egy nyolcadik rész is.

Tény, hogy pár nagyobb név is felbukkan a szereplők között a sorozatban, (például a *Vissza a jövőbe* Dokija, Christopher Lloyd is), azonban nem szabad elvitatnunk azt a tényt sem, hogy a franchise sztárjai igazából maguk a lények. De mik is ők valójában? Honnét származnak? Számptalan kérdés felmerülhet a nézőben a *Tremors – Ahová lépek szörny terem* rémei kapcsán, amelyekre most igyekszem megadni a választ. Megjegyzés: a *Tremors* filmjeiben szereplő szörnyek egyazon faj különböző alakváltozatai. Az egyes fejlődési szakaszokban más-más tulajdonságokkal rendelkeznek, hasonlóképpen a lepkékhez, pillangókhoz. Magyarul a variánsok többféle megnevezéssel is rendelkeznek, mivel a szinkronhoz készített fordításnál nem figyeltek oda az egységességre.

A **Graboid/Drabál (Graboid)** egy hatalmas földalatti lény. Életciklusát tojásban kezdi. A kifejlett példány hossza a 15 métert is elérheti. A teste nagy része puha. Két oldalán kinövések láthatók, melyek a sebes mozgás (akár huszonöt-harmincöt km/h) elősegítése érdekében alakultak ki. A szörny ezeknek köszönheti azt is, hogy relatíve gyorsan képes az áldozata után fordulni.

A Drabál zsákmányát a rezgések alapján kutatja fel. A lény pofájában három kígyószerű csáp található, amivel áldozatát megragadja, majd bekebelezi. Egyes korábbi feltételezések alapján úgy vélték, hogy ez a három csáp adja lényegében a lény következő fejlődési fázisának alapját, ám ez az elmélet megdőlt. Az afrikai variáns esetében ugyanis láthattuk, hogy a csápok sokkal inkább egyfajta szimbiotikus lényekként funkcionálhatnak, és akár önállóan is képesek tevékenykedni, akár valami kígyók. A Drabál életciklusa végén kvázi elpusztul, és a testéből három-tizenkettő darab Vaktyúk törhet elő.

A lény – egyes feltételezések szerint – a prekambrium korból származik, míg mások úgy vélik, hogy inkább a devon földtörténeti korszakban fejlődhetett ki, vagyis már jóval a dinoszauruszok megjelenése előtt felbukkant.

A Drabálok, bár rendelkeznek hüllőszerű vonásokkal, de sokkal inkább hasonlatosak a lábasfejűekhez. Innét ered az amerikai standard változat latin megnevezése is: *Animalia Bilateria Cephalopoda Coleoidea Sepiolida Vermiformidae Caederus Americana*. A lények egyik veszélyességét az adja, hogy a lábasfejűekhez hasonlóan ismétlés útján képesek tanulni. Például, ha több példányt felrobbantunk egy adott módon, akkor ez a vadászati megoldás a későbbiek során már nem fog működni, ugyanis a Drabál megtanulja, hogy mitől kell „tartania”. Ugyancsak ismeretes az, hogy ha ráállnak egy prédára, akkor akár napokig is képesek várakozni, amíg a kiszemelt áldozat elhagyja rejtekhelyét, hogy aztán váratlanul lecsapjanak rá.

Sokáig úgy tudták a fosszilis nyomok alapján, hogy csupán bolygónk északi részén voltak őshonosak a Drabálok, ám később kiderült, hogy a déli féltekén is élt egy változatuk. Az afrikai válfaj hosszabb és vékonyabb az amerikai standard változathoz képest. Haladása a keményebb talaj miatt is különbözik: a fúrókhoz hasonlóan forog, így nagyobb sebességet képes elérni, sok esetben pedig kilöki

magát a földből, miután elég lendülethez jut, így támadva le a prédáját. Ez a vadászati forma feltételezhetően azért alakult ki így, mert az afrikai állatok sokkal érzékenyebbek és gyorsabban reagálnak a támadó ragadozókra.

Az arktiszi környezetben ugyancsak felbukkantak a Drabálok, egyes feltételezés szerint a globális felmelegedésnek köszönhetően jelentek meg újra. Az itteni példányok tulajdonságukban ötvözik az amerikai és az afrikai fajok egyes jellemzőit. Egyfajta átmenetet jelentenek a két változat között, azonban a nyomok azt mutatják, hogy ez a típus korábban jelent meg a másik kettőhöz képest. Valószínűsíthető, hogy az Arktisz területéről eredeztethetők ezek a lények.

Érdekességként meg kell említenünk, hogy sem az afrikai, sem az arktiszi példányok körében nem fedeztek fel Vaktyúkokat, ami azt jelenti, hogy ezek a lények az amerikai standard változathoz képest életciklusuknak ezt a szakaszát „kihagyják”.

A legegyszerűbben úgy védekezhetünk a Graboidok ellen, ha a zajforrásokat megszüntetjük, illetve minden környezetünkben található rezgést keltő élőlényt, tárgyat le-, illetve megállítunk. Kerüljük a laza, puha talajt, és amennyiben érzékeljük a Graboid közeledését, vagy maradjunk mozdulatlanok, vagy (ha van rá időnk), meneküljünk valami szilárd és áttörhetetlen felületre, például egy sziklára!

A **Vaktyúk/Sipoltó (Shrieker)**, a *Tremors*béli fenevadak második fejlettségi szintje. A Drabáloktól eltérően ezek már felszíni élőlények. Méretük kisebb és már két lábon járnak. Madárszerűek, így küllemben leginkább a struccokhoz lehetne őket hasonlítani. Fiziológiai értelemben azonban akad jó pár egyedi vonásuk.

Mivel a Vaktyúkok nem rendelkeznek hagyományos értelemben vett szemekkel, ezért fejükön egy antennához hasonlatos képződmény alakult ki. Tekintve, hogy már nem a föld alatt élnek, nincs értelme olyan érzékelőnek, mely a rezgésekre fókuszál. Az ő „szenzoruk” segítségével infravörös érzékeléssel tudják bemérni/felkutatni a prédájukat. Amennyiben a Vaktyúkok eleget táplálkoznak, aszexuálisan, osztódással szaporodnak. A későbbiekben, nagyjából 12-72 órával „születésük” után akár a kígyók, levedlik a bőrüket, és megkezdik a következő fejlődési szakaszukat.

Veszélyességük gyorsaságukból, hatalmas étvágyukból és nagy létszámukból fakad. Nevüket értelemszerűen onnan kapták, hogy igen éles rikoltással jelzik, ha prédára akadnak. Ez a tevékenységük látszólag értelmetlen, tekintve, hogy nem rendelkeznek hallószervekkel, vagyis lényegében süketek. Ez a szokásuk mégis hasznos: a sikoltás során hőt termelnek, amivel magukra vonhatják társaik figyelmét.

Legegyszerűbben úgy tudunk velük szemben védekezni, ha lefedjük előlük testünk melegét. A figyelmüket könnyedén elterelhetjük, ha a közelünkben beindítunk olyan szerkezeteket, amelyek elég hőt termelnek, így azt szemelhetik ki

célpontul, míg mi elmenekülhetünk a közelükből. Megjegyzés: semmiképpen se etessük vagy hagyjuk élelemhez jutni a Vaktyúkokat!

A **Seggrakéta/Tomporhajtású (Ass Blaster)** a Drabálok életciklusa negyedik szakaszának alakváltozata. Hasonlítanak a Vaktyúkokra, azzal a különbséggel, hogy ezeknek a lényeknek már szárnyaik is vannak. Prédájukat ugyanúgy inf-ravörös tartományban érzékelik. Elnevezésük onnan ered, hogy a hátsójukból (a pöfögő futrinkákhoz hasonlóan) távozó gázok segítségével lökik magukat a levegőbe, majd szárnyaikkal egyfajta vitorlázó repülőgépként szelik a levegőt. Fentről csapnak le áldozatukra. Még maga Burt Gummer is úgy véli, hogy a Tomporhajtásúak veszélyesebbek, mint a Drabálok vagy a Vaktyúkok.

A tomporukban két külön kamrában fejlődik ki a speciális váladék, mely, ha összekeveredik – ilyenkor látható, ahogy a Tomporhajtású megrázza a farkát –, létrehozza azt a felhajtóerőt, mely segítségével repül a lény. Megfigyelték már azt is, hogy a Seggrakéták akár fegyverként is hasznosíthatják ezt az elegyet. Ugyanakkor pont a váladékok reaktivitása miatt ez a lények egyik gyengepontja is.

Hasonlóképpen a Vaktyúkokhoz, amennyiben elegendő táplálékhoz jutnak, egyfajta kómaközeli (mondhatni, kaja kóma) állapotba kerülnek, és feltételezhetően ekkor hozzák létre tojásukat, amiből újabb Graboidok kelnek ki. Feltételezhető, hogy már születésükkor vemhesen jönnek a világra. Nem kell megtermékenyítés ahhoz, hogy életképes Graboid keljen ki a tojásból és újrakezdődhessen az egész ciklus.

Érdekesség, hogy a tojások hosszú időre képesek hibernálódni – egyes feltételezések alapján ez háromszáz vagy több év is lehet. Ennek köszönhető az is, hogy egészen a tizenkilencedik, illetve huszadik századig ismeretlenek voltak az emberiség számára. Feltételezhető az is, hogy a szaporodásuk folyamán a természet a kóma állapot útján kompenzálja a pusztítást, melyet ez a veszélyes faj hoz az adott környezetére. A ragadozók potenciális prédájává válhatnak a kóma ideje alatt, a tojások hibernációs szakasza pedig az ökoszisztéma regenerálódása érdekében alakult ki. Így aztán a tojásból kikelő Drabál a későbbiekben újra élelemhez juthat. Az egyelőre nem ismeretes, hogy a Tomporhajtásúak hány tojást képesek rakni.

Ugyancsak érdekességnek lehetne felhozni azt is, hogy míg az északi/amerikai Drabálok csupán az életciklusukat ismétlik újra meg újra, addig az afrikai rokonaik már egyfajta kaptártársadalom jelleggel funkcionálnak. A Graboidok között megtalálhatunk egy olyan példányt, amely a Királynőnek felel meg. Ez a rovarokhoz hasonlóan egy fészekben (esetükben egy barlangban) hagyja tojásait, melyet közösen védelmeznek a Drabálok és a Seggrakéták. Míg a darazsak és a méhek királynői sok esetben teljesen a szolgálakra vannak utalva, addig a Graboidok esetében ez az összehasonlítás nem állná meg a helyét, ugyanis különösen veszélyesek.

Védekezni a Tomporhajtásúak ellen ugyanúgy kell, mint a Sipoltókkal szemben: testünk melegének elrejtésével. Amennyiben el szeretnénk ejteni egy példányt, figyeljünk arra, hogy a nyugtatót hova adjuk be, ugyanis a lény hátsójánál a lövedék hatástalanná válik a szörny szervezetében zajló kémiai folyamatok miatt. Legegyszerűbben tehát akkor lehet elejteni egyet, amikor rövid időre kómába esnek. Persze ehhez is hatalmas szerencse kell.

Bár a *Tremors*-franchise sosem volt műfajteremtő alkotás, azonban hatása a zsánerjára kétségtelen. Megidézi az 1950-es és 60-as évek szörnyfilmjeit, ugyanakkor fel is frissíti azok hagyományait, motívumait. Egyebek mellett karakterei is különlegesek, ugyanis sok hasonló filmtől eltérően fejlődnek is a történet során. A horror és humor remek ötvözete igazán szórakoztató alkotásokká teszi a *Tremors*-műveket, így aztán nem is csoda, hogy mára már klasszikusként emlegetjük őket. Egész rajongói kultusz épült a franchise köré. Igaz, a mozikban nem sikerült jelentősebb bevételre szert tenniük, de a VHS korszak egyik leggyakrabban kölcsönzött filmjeivé váltak a 90-es években. Ugyancsak ritka kivétel, de az első filmnek már megjelenésekor is többségében pozitív volt a fogadtatása nemcsak a nézők, hanem sok kritikus részéről is.

Az pedig már csak hab a tortán, hogy a sorozat harminc évvel az első rész megjelenése után is mind a mai napig képes újabb és újabb nézőket és rajongókat bevonni. Reméljük, hamarosan érkezik a folytatás, addig pedig ne felejtjük el: vigyázzunk hová lépünk, mert ott szörny teremhet!

Fájdalom